

Krucifiksu ceļš

Iepriekšēja pieteikšanās obligāta!

Adrese: Vaboles pagasts, Daugavpils nov.

E-pasta adrese: skrindu_muzejs@inbox.lv

Mājas lapa: <http://www.vabolespag.lv>, <http://www.krucifiksi.lv>, <http://www.visitdaugavpils.lv>

Kultūrvēsturiskie objekti

Apraksts: Krucifikss – katoliskās Latgales simbols, neatņemama Latgales novada ainavas sastāvdaļa, savdabīgs mākslas darbs. Latgalē krucifiksus sāka būvēt jau 18. gadsimtā. To būvēšanas tradīcijas visstraujāk attīstījās 20. gs. 20.-30. gados. Vaboles pagastam raksturīgs tas, ka šeit bija un arī šodien ir vislielākais krucifiksu skaits Latvijā. Pēc 20. gs. 40. gadiem daudzi no tiek tika iznīcināt. No 44 krucifiksiem šodien ir saglabājušies tikai 29. 80.-90. gados sādžu iedzīvotāji pakāpeniski uzsāka krustu atjaunošanu. 1998. gadā Skrindu muzejs par Kultūras ministrijas līdzekļiem pagastā atjaunoja 2 krucifiksus.

Visvecākie krusti, kas saglabājušies cilvēku atmiņā, bijuši vienkārši, rupji aptēsti, samērā zemi. Vienkāršību noteica laika un, iespējams, arī amata prasmes trūkums. Krustu izskats laika gaitā mainījās. 20. gadi raksturīgi ar to, ka sāka parādīties krusti ar jumtiņiem. Celti dažādos laikos, tie atšķīrās gan augstuma, gan formas ziņā. Dažviet tie sasniedza pat 4 m augstumu un bija ar grezni rotātu jumta daļu. Vaboles pagastā tādi bija vairāki. 30.-40. gados parādījās daudz smagnēju, no cementa lietu krustu, kas daudz neatšķīrās viens no otra. Ļoti izplatīti bija čuguna krusti, kuru pamati tika lieti no betona. 80.-90. gadi raksturīgi ar to, ka krustus atjauno, izmantojot koku.

Par ciemu krustu reliģisko un kultūrvēsturisko nozīmi runā vēsture. Krusts ceļmalā un ar to saistītās aktivitātes ir viena no senākajām un skaistākajām tradīcijām Latgalē. Pie ciemu krustiņiem maija vakaros pulcējās ciemu ļaudis uz dievkalpojumu. Pie krustiņiem tika dziedātas garīgās dziesmas un skaitītas lūgšanas. Dziedāts tika līdz vēlam vakaram. Krusti bija bagātīgi rotāti ar meijām un ziediem. Pie krusta piestiprināto mūku rotāja ziedu vainags. Pagastā esošie krusti rotāti vēl tiek arī šodien, bet dziesma maija vakaros skan tikai pie atsevišķiem krucifiksiem. Šīs skaistās tradīcijas atjaunošana, izveidojot un uzstādot krucifiksus, nenozīmē identiski kopēt bijušo. Izzinot pagātnes tradīcijas, tiek meklēts to labākais pielietojums šodienā. Krusts mūsdienās tiek izmantots arī kā piemiņas vietas apzīmējums. Kalnainā un skaistā vietā Liepu Mukānos, kur kādreiz bijušas Skrindu mājas, 1990. gadā tika uzstādīts 4 m augsts koka krusts un iekārtota piemiņas vieta. Akmeni ar uzrakstu “Skrindu māja” darinājis tēlnieks I. Folkmanis.

